

Arbitragehof verruimt toepassing journalistiek bronnengeheim

DRIE VERZOEKEN TOT Vernietiging van de wet van 7 april 2005 op de bescherming van journalistieke bronnen hebben als resultaat dat het toepassingsgebied van de wet verruimd is, en dat een aantal bepalingen nog meer in het voordeel van het journalistiek bronnengeheim kunnen worden uitgelegd. Of heeft het Arbitragehof door de wet 'ratione personae' te verruimen tot iedereen, meten ook de diepgang van de bescherming van het journalistiek bronnengeheim verminderd?

DIRK VOORHOOF

Op 27 april 2005 werd de wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen in het Staatsblad gepubliceerd. Drie personen dienden annulatieberoepen tegen de wet in.

Voor twee verzoekers ging de wet veel te ver, en dreigden journalisten zich op onbetamelijke wijze te verschuilen achter hun journalistiek bronnengeheim; met verwaarlozing van het recht op eer en goede naam en de privacyrechten van anderen. Zij eisten de gehele vernietiging van de wet.

Een derde verzoeker, de voorzitter van een lokale afdeling van het Vlaams Belang, voerde aan dat het toepassingsgebied van de wet (artikel 2) te eng was, omdat het

via een medium. Deze derde verzoeker eiste als gelegenheidspublicist ook aanspraak te kunnen maken op journalistieke bronbescherming en vroeg de vernietiging van artikel 2 van de wet.

SCHENDING

Nadat het Arbitragehof op royale wijze het belang van elk van de verzoekende partijen in aanmerking heeft genomen, zoomt het in op de vraag of artikel 2 van de wet in strijd is met de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid. Deze vrijheden gelden immers niet enkel voor journalisten die zelfstandige of loontrekkende zijn bij een medium.

Het Arbitragehof is van oordeel dat door het recht op geheimhouding van informatiebronnen tot deze categorie te beperken, de vrijheid van meningsuiting en de pers-

een bepaling die overigens al scherp is bekrust in de rechtsleer.

Het Arbitragehof is aan deze kritiek tegemoet gekomen, zodat ook gelegenheidspublicisten, auteurs van journalistieke boeken, vrijwilligers die meewerken aan bepaalde rapporten of publicaties en ook onbezoldigde bloggers aanspraak kunnen maken op bescherming van hun journalistieke bronnen.

Voor het overige heeft het Arbitragehof er geen probleem mee dat de wet een verregaande bescherming biedt. Dat slechts zeer uitzonderlijk, namelijk ter voorkoming van misdrijven die een ernstige bedreiging vormen voor de fysieke integriteit van één of meer personen, journalisten kunnen worden verplicht de identiteit van hun informanten of de herkomst van bepaalde documenten aan justitie prijs te geven, vindt het Arbitragehof een te verantwoord keuze van de wetgever. Op die manier is geheel in lijn met de rechtspraak van het Europees Mensenrechtenhof en met een aanbeveling van het Comité van de Minister van de Raad van Europa, de mogelijkheid op uitzonderingen beperkt gehouden om te vermijden dat het recht zou worden uitgeholt.

Het Arbitragehof erkent nadrukkelijk de noodzaak tot de beperking van het recht op voorkoming van zeer ernstige misdrijven. Het Hof merkt op dat informatie over gepleegde misdrijven enkel in de toepassingsfeer van de uitzondering valt, wanneer de onthulling ervan nieuwe misdrijven, andere dan diegene die al zijn gepleegd, kunnen worden voorkomen.

Evenmin ziet het Arbitragehof er graten in dat het bronnengeheim geen uitzondering kent voor inbreuken op de privacy of de eer en goede naam van personen. Zo'n uitzondering zou immers onevenredige gevolgen hebben, waardoor er van het journalistiek bronnengeheim niet veel zou overblijven.

BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID

Het Arbitragehof laat niet na erop te wijzen dat een weigering door een journalist om de identiteit van een bron bekend te maken niet tot gevolg heeft dat aan de burgerlijke aansprakelijkheid wordt geraakt. Een journalist die in rechte de betrouwbaarheid of correctheid van zijn informatie niet kan aantonen, kan zich immers niet verschuilen achter zijn journalistiek bronnengeheim. De journalist staat dan zelf voor de keuze: zijn bron(nen) onthullen om zijn aansprakelijkheid te ontlopen, of zijn bron(nen) verzwijgen en eventueel veroordeeld worden. Een standpunt dat ook door de EHRM is vertolkt in de zaak Stängu and Scutenicu t. Roemenië.

(De auteur is hoogleraar mediarecht en auteursrecht aan de Universiteit Gent en de Universiteit van Kopenhagen.)

Arbitragehof, 7 juni 2006, nr. 31/2006, www.arbitrage.be. Zie ook Hof Mensenrechten, 31 januari 2006, Stängu and Scutenicu t. Roemenië, www.echr.coe.int.

Maar kan dit nu?

Iemand die aan zijn teksten een goede structuur wil geven, moet verbindingswoorden gebruiken. Verbindingswoorden geven aan een tekst samenhang. Ze geven de verbanden tussen zinnen aan. Ze vergemakkelijken het lezen. Een tekst zonder verbindingswoorden is storend. Dat bent u welop aan het onder vinden.

Immers, de zinnen die u tot nu toe gelezen hebt, bevatten geen enkele onderlinge verbinding en dat stoort het leesproces. Want ze geven je stijl een wat kinderachtig effect. Maar het gebruik van verbindingswoorden kan dat verhelpen. Echter, je moet wel weten waar je ze plaats.

Niet aan het begin van een zin, bijvoorbeeld. Ook dat hebt u zonet aan den lijve ondervonden. In de vorige alinea stond telkens een verbindingswoord helemaal vooraan in de zin, en dat is vaak geen goede plaats. Veel mensen die wel weten dat ze verbindingswoorden moeten gebruiken, zetten er dan maar telkens eenje helemaal vooraan in een zin. Daarmee zal het dan wel opgelost zijn.

Een zin beginnen met een verbindingswoord als 'maar', 'want', 'echter' of 'immers' is echter vaak niet zo'n gelukkige keuze, want het geeft aan je tekst een wat hortend effect, net alsof je een punt gezet hebt waar het niet hoefde. Je kunt die woorden helemaal vooraan in een zin beter vermijden, zeker omdat ze vaak ook problemen met de constructie geven.

Is het immers: 'Echter is het juist' of: 'Echter, het is juist'? Grammaticaal is alleen het tweede correct. De eerste zin is dus uitgesloten, maar ook met de tweede hebben veel mensen problemen. Ze vinden immers dat die constructie overgenomen is uit het Engels, waar ook zinnen van het type 'However, it is correct'. De nieuwe Algemene Nederlandse Spraakkunst vermeldt dat bezwaar niet meer, maar het blijft zo dat de zin door de komma een storende pauze vertoont en daardoor wat hortend overkomt. Liever 'echter' wat verderop in de zin plaatsen.

Hetzelfde geldt voor de andere woorden. Als je ze niet meteen kunt opschuiven, kun je ze meestal wel vervangen door een synoniem. Zo kunnen de voegwoorden 'want' en 'maar' vooraan in een zin meestal vervangen worden door hun bijvoorbeeld tegenhangers 'immers' en 'echter' midden in de zin.

Wil dat nu zeggen dat zinnen met 'maar' of 'want' vooraan nooit mogelijk zijn? Toch niet. In gesproken taal kan het zeker, en ook in bepaalde gevallen in geschreven taal. Alles hangt daarbij af van de stijl en het register waarin je schrijft. In informele teksten kan het wel, als de schrijver een soort 'verantwoording' voor een bepaalde uitspraak wil geven: 'Kun je me even je geboortedatum geven? Want ik moet dit formulier invullen.'

Hetzelfde geldt voor 'maar'. Ook dat woord kan vooraan staan in een zin in wat meer informele teksten. Het dient dan niet zozeer om de nieuwe met de vorige zin te verbinden, maar meer om een betoog af te sluiten of een nieuw onderwerp aan te snijden: 'Maar nu iets anders: mag je, maar' eigenlijk vooraan zetten? Zoals u ziet, kan het dus wel, maar in formele zakelijke en wetenschappelijke teksten is dat gebruik van 'maar' toch beperkt.

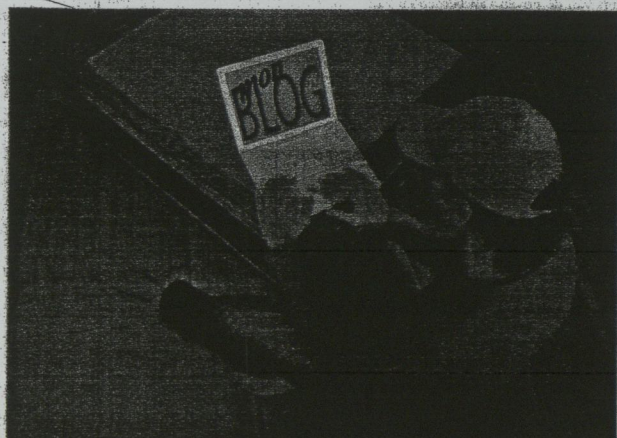
Zolang de lezer de structuur van uw betoog duidelijk kan volgen en de stijl niet hortend overkomt, is uw gebruik van verbindingswoorden in orde. Maar dat zal nu wel geen probleem meer vormen. Er stonden immers genoeg voorbeelden in deze tekst!

KARL HENDRIKX
Redacteur bij het Rekennet

Op www.juridischwoordenboek.be vindt u de betekenis van meer dan drieduizend juridische termen gratis en op een toegankelijke manier uitgelegd. U vindt er ook de Franse vertaling, verwante begrippen en vaak een aanduiding van de belangrijkste wetgeving.

Lycæus

www.juridischwoordenboek.be

Ook bloggers kunnen nu aanspraak maken op de bescherming van hun bronnen.

journalistiek bronnengeheim was voorbehouden aan journalisten (en hun redactie-medewerkers) die als zelfstandige of als loontrekkende op regelmatige wijze een rechtstreekse bijdrage leveren tot het verzamelen, redigeren, produceren of verspreiden van informatie voor het publiek.

ADVERTENTIE

TK: Goed gelegen groot en hoog pand. Ideaal voor kantoren of appartement. Op 200 meter van nieuw gerechtsgebouw Gent. Midden in renovatieproject Rabot. Tel. 0495/508342 of 0495/031825